

ZWIĄZEK MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ

ZWIĄZEK MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ — ORGANIZACJA IDEOWO-Wychowawcza i polityczna młodego pokolenia wsi polskiej — działała również w środowisku szkolnym i studenckim, zrzeszając głównie młodzież pochodzenia chłopskiego, a poniekąd robotniczego i inteligenckiego, rekrutującą się ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych. Młodzież pochodzącą z tych środowisk zrzesza również organizacja ZMW, działająca w Wyższej Szkole Pedagogicznej. Dodać należy, iż jest ona dość licznie reprezentowana w Uczelni, np. młodzież chłopska stanowi przeciętnie ponad 20% ogółu studentów, stąd ZMW ma zapewnioną bazę rekrutacji członków i rozwijania swojej działalności.

Koło ZMW w Wyższej Szkole Pedagogicznej zostało założone pod koniec 1958 roku przez A. Tejchmę, znanego działacza młodzieżowego i partyjnego. W chwili założenia Koło liczyło 35 członków. W pięć lat później zrzeszało już 120, a w roku 1968 — 285 i w 1970 — 480 członków. Ten znaczny wzrost szeregów ZMW w okresie ostatnich trzech lat wynikał z rozwoju ilościowego środowiska studenckiego WSP oraz ze wzmożonej pracy informacyjno-agitacyjnej i ożywienia działalności ideowo-politycznej w latach 1968—70.

W pierwszych latach istnienia działalność Związku była nieznaczna, bowiem poważną ilość czasu pochłaniały sprawy organizacyjne oraz fakt, iż organizacja zrzeszała prawie wyłącznie studentów lat pierwszych, młodzież nie przygotowaną w pełni do szerszej działalności społecznej. Powoli jednak Koło zaczęło rozwijać różnorodne formy pracy. Zasadnicze kierunki, wokół których ogniskowała się później działalność zetemowców, wykryształizowały się z początkiem lat sześćdziesiątych. Wśród nich wymienić należy: działalność polityczno-wychowawczą, kulturalno-oświatową, udział w studenckim ruchu naukowym oraz pracę na rzecz środowiska wiejskiego. Szczególnie ten ostatni kierunek rozwijano w pracy Koła w latach 1960—64. Wówczas organizacja wykazywała dużą prężność organizacyjną na zewnątrz i główny wysiłek skierowała na rzecz współdzia-

łania ze środowiskiem wiejskim, co wynikało niewątpliwie z ogólnych potrzeb rozwoju ZMW w regionie krakowskim. Aktyw Koła w poważnym stopniu przyczynił się do rozszerzenia wpływów ZMW na wsi, zakładając szereg komórek organizacyjnych Związku i przez wiele lat sprawując nad nimi opiekę, np. nad Kołami ZMW przy Liceum Ogólnokształcącym w Rabce, w Książu Wielkim, oraz w Kościelniku.

Duże sukcesy odnosiło Koło w zakładaniu i rozwoju sieci klubo-kawiarń oraz świetlic wiejskich w województwie krakowskim i rzeszowskim, jako jednego z podstawowych ośrodków propagowania i rozwijania kultury na wsi. Jednym z inicjatorów tej akcji w skali ogólnokrajowej był student kierunku historii, a później pracownik etatowy Zarządu Wojewódzkiego ZMW — T. Szarzyński. Rezultatem jego wyteżonej i ofiarnej pracy było założenie poważnej ilości klubo-kawiarń, działających do tej pory na terenie wsi województwa krakowskiego i rzeszowskiego. Nie mniejszą uwagę przywiązywano do prowadzenia działalności polityczno-oświatowej na wsi, widząc w tej formie pracy jeden z elementów kształcenia i rozwijania m. in. własnego światopoglądu oraz wzbogacania wiedzy społeczno-politycznej. Szczególną aktywność wykazywało Koło w roku akad. 1961/62. Ówczesni jego aktywiści wygłosili około 100 prelekcji w terenie, poświęcając je głównie problematyce XXII Zjazdu Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, problemowi niemieckiemu, zagadnieniu kryzysu berlińskiego, aktualnej problematyce społeczno-politycznej, ekonomicznej oraz kulturalnej kraju i świata.

Innym kierunkiem działania Związku w tym okresie był udział w studenckim ruchu naukowym, a w szczególności w badaniu i popularyzacji historii postępowania odłamu polskiego ruchu młodzieżowego okresu międzywojennego. Członkowie Koła — studenci kierunku historii aktywnie włączyli się w ogólnokrajowy nurt badań nad dziejami ruchu młodzieżowego. K. Pasecki i M. Wierzbicki uczestniczyli nawet w grudniu 1962 roku w Warszawskiej Naradzie Historyków Ruchu Młodzieżowego, a ich głosy z dyskusji na tej Naradzie zostały opublikowane w kwartalniku historii ruchu młodzieżowego „Pokolenia“ (R. 1962, nr 2).

W tym też roku, wspólnie z Zarządem Wojewódzkim ZMW w Krakowie zorganizowano w Uniwersytecie Ludowym w Wierchosławicach sesję naukową z okazji dwudziestej rocznicy powstania Związku Walki Młodych. Referaty na tej sesji wygłosili również K. Pasecki i M. Wierzbicki. Poważny wkład wniosło Koło w badanie dziejów organizacji młodzieżowych, działających w okresie międzywojennym na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pisała o tym „Gazeta Krakowska“ z dnia 12 grudnia 1962 roku, iż wśród wielu referatów wygłoszonych na sesji, poświęconej tej problematyce „szczególnie duże zainteresowanie wywołał referat o blokadzie studenckiej 1937 roku, który wygłosił student WSP — M. Wierzbicki.“ Podobnym uznaniem uczestników sesji z okazji 100 rocznicy powstania styczniowego, zorgani-

zowanej w WSP, cieszyły się referaty działaczy ZMW R. Wasztyła i I. Września.

Następne lata w działalności ZMW charakteryzują się kontynuowaniem dotychczasowych kierunków działania oraz poszukiwaniem nowych form i metod pracy, a przede wszystkim rozszerzeniem działalności ideowo-wychowawczej wewnątrz organizacji. W latach 1965—66 rozpoczęto rozwijanie tego kierunku w pracach ze swoimi członkami. Między innymi poprzez spotkania z działaczami politycznymi, gospodarczymi oraz działaczami i twórcami kultury zapoznawano ogół członków z aktualnymi problemami polityki rolnej, kierunkami i prądami artystycznymi panującymi w literaturze polskiej oraz z zagadnieniami społeczno-ekonomicznymi kraju. Takie spotkania odbyły się z ówczesnym posłem na Sejm W. Cabajem, poetką M. Hillar itp. Interesującą inicjatywą było zorganizowanie wystawy z okazji 20 rocznicy powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy, przez Zarząd Uczelniany ZMW, obrazującej ich osiągnięcia społeczno-ekonomiczne. W tym okresie podjęto też inicjatywę redagowania wspólnie z Zarządem Uczelnianym ZMW w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu pisma młodzieżowego, poświęconego problematyce studenckiej. Jednak z powodu trudności finansowych pismo ukazało się tylko w kilku numerach. W pracy ideowo-politycznej szczególny nacisk położono na przygotowywanie członków ZMW do wstąpienia w szeregi Partii.

W latach 1965—67, spośród członków ZMW do PZPR wstąpiło 40 osób. Również w działalności odczytowej osiągnęto poważne wyniki, o czym świadczy wygłoszenie we wsiach województwa krakowskiego około 50 prelekcji.

W roku akad. 1965/66 rozszerzono zakres pracy ze studentami lat pierwszych. Obok dotychczasowych form organizowania stałych korespondencyjnych punktów informacyjnych o studiach wyższych, wyjazdów do szkół średnich z informacją o tej problematyce, rozpoczęto organizowanie kursów przygotowawczych dla młodzieży chłopskiej — absolwentów szkół średnich, ubiegających się o przyjęcie do WSP. Po raz pierwszy taki kurs zorganizowano w czerwcu 1966 r. Wzięło w nim udział 220 osób. Większość słuchaczy zdała pozytywnie egzaminy wstępne i została przyjęta na Uczelnię. Kursy te są do tej pory organizowane, co świadczy o ich przydatności dla kandydatów ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych, ubiegających się o przyjęcia na studia wyższe. Warto nadmienić, iż szczególne zaangażowanie w ich organizację wykazywali aktywiści ZMW J. Czepiel i M. Śliwa. Poza tym dla studentów lat pierwszych organizowano wieczorki zapoznawcze, spotkania opiekunów lat i pracowników naukowo-dydaktycznych ze studentami, np. takie spotkania odbywały się w domach studenckich przy ul. Mazowieckiej 61 i Pędzichów 13.

Niemniej ciekawe formy działalności wypracowano w latach 1967—68

w zakresie pracy kulturalnej. W 1967 roku studenci polonistyki założyli Teatryk Kukiełkowy. Dzięki opiece władz Uczelni i zaangażowaniu społecznemu studentów, a w szczególności studentki B. Pidło i ówczesnego przewodniczącego Zarządu Uczelnianego ZMW mgra J. Hampla, Teatryk rozwinął szeroką działalność. W latach 1967—68 wielokrotnie wystawiał swoje sztuki dla dzieci pracowników WSP i był współorganizatorem tych imprez z Radą Zakładową Związku Nauczycielstwa Polskiego. W r. akad. 1968/69 dał 18 występów dla dzieci wiejskich z powiatów myślenickiego, krakowskiego oraz dla dzieci z przedszkoli krakowskich, a w lipcu 1968 i 1969 roku odbył turnee po wsiach woj. krakowskiego. Władze Uczelni podniosły działalność „Teatryku” do rangi zajęć fakultatywnych.

W ostatnich latach w działalności ZMW dało się zauważyć wzbogacenie pracy ideowo-wychowawczej oraz szkoleniowej o nowe treści i formy. W latach 1968—70 determinowały pracę ZMW obchody rocznicowe; 50-lecie Odrodzenia Polski, 25-lecie PRL oraz 100 Rocznica Urodzin Włodzimierza Lenina. Młodzież zetemowska aktywnie włączyła się w nurt tak ważnych i istotnych dla całego społeczeństwa wydarzeń. Przejawem tego było m. in. organizowanie wyjazdowych seminariów naukowych na teren południowej Polski, Ziemi Odzyskanych, jak również na teren woj. kieleckiego i lubelskiego. W czasie pobytu studenci spotykali się z uczestnikami walk o władzę ludową, np. w Kasince Małej, w Wierzchosławicach, zapoznawali się z historią i osiągnięciami społeczno-ekonomicznymi i dorobkiem kulturalnym tych rejonów Polski. Wymieniony okres w pracy Związku charakteryzował się, oprócz omówionej działalności ideowo-wychowawczej, rozszerzaniem programu pracy kulturalnej wśród studentów, wzrostem uczestnictwa w studenckim ruchu naukowym na Uczelni poprzez udział w pracy studenckich kół naukowych i obozach naukowych oraz zacieśnianiu współpracy ze środowiskiem wiejskim. Ten ostatni kierunek działalności ilustrują znane akcje Zarządu Uczelnianego ZMW organizowane na terenie powiatów żywieckiego, tarnowskiego, bocheńskiego, olkuskiego i Dąbrowy Tarnowskiej. Warto przypomnieć niektóre z nich, np. w r. akad. 1968/69 ogłoszono we wspomnianym terenie 25 pogadarek na temat praw i obowiązków młodego pokolenia wsi. W roku akad. 1969/70 — 27 prelekcji w klubach wiejskich na temat — cele i zadania ZMW, a w okresie obchodów 100 Rocznicy Urodzin W. Lenina wygłoszono 16 odczytów o życiu i działalności wodza rewolucji radzieckiej.

Wspomnieć również należy, iż w roku 1969 zostało zawiązane na Uczelni Koło Pracowników Naukowych ZMW. Zrzesza ono obecnie 16 osób i uczestniczy aktywnie w działalności Związku, wspierając jego akcje na rzecz środowiska wiejskiego i wzbogacając wydatnie jego program pracy kulturalnej i naukowej. Poza tym współpracuje z Zarządem Wojewódzkim ZMW,

prowadząc szkolenia jego aktywu. Przewodniczącym tego zespołu jest dr D. Knapik, pracownik naukowy Instytutu Pedagogiki.

Resumując należy podkreślić, iż organizacja ZMW odegrała i odgrywa nadal pozytywną rolę w zakresie wychowywania młodzieży studenckiej, kształtowania jej poglądów, postaw ideowych oraz przygotowywania do przyszłej pracy zawodowej i społecznej w środowisku wiejskim. Spełnia doniosłe funkcje w podnoszeniu ogólnej edukacji studentów oraz w zapoznawaniu środowiska studenckiego i utrzymywaniu kontaktów nie tylko ideowych ze środowiskiem wiejskim. Stanowi niewątpliwie jedno z trwałych ogniw socjalistycznego systemu wychowawczego na naszej Uczelni, dobrze służy sprawie jej politycznego i naukowego rozwoju.

Zarząd Główny ZMW w uznaniu zasług dla działalności ZMW w WSP przyznał kilkunastu osobom Honorowe Odznaki ZMW. Otrzymali je m. in. J. Czepiel, mgr J. Hampel, B. Pidło, dr F. Kiryk, M. Śliwa, M. Wierzbicki i inni.

W omawianym okresie funkcje przewodniczących ZMW w WSP pełnili: w r. akad. 1958/59 — S. Tarnowski, 1959/60—1961/62 A. Blak-Pajakowa, 1962/63 — R. Wasztyl i K. Pasecki, 1963/64 — M. Ważny, 1964/65 — P. Matusak, 1965/66 — 1966/67 — mgr J. Hampel, 1967/68 — 1968/69 — M. Śliwa, 1969/70 — A. Woźniak.

